

Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec

- **Wakounig, Franc. Sad upora in 7. členu pogladi globoke korenine in obrodil bogate sadove : 60 let Slovenske gimnazije / Franc Wakounig.**- S prikupno in živahno akademijo je Slovenska gimnazija v sredo, 24. maja, v celovškem Domu glasbe obhajala in slavila svojo 60-letnico.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 2-3
- **Kulmesch, Janko. Sturm informiral OVSE : Evropska manjšinska politika / Janko Kulmesch.**- Beljak. Parlamentarna skupščina Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) je dne 29. in 30. maja 2017 zasedala v Beljaku. Predsednica parlamentarne skupščine OVSE je Korošica Christa Muttonen (SPÖ), v ospredju beljaškega zasedanja, katerega se je udeležilo okrog 60 parlamentarcev, pa je bila tudi tema: Kako ravnati z narodnimi manjšinami?. Na beljaško zasedanje so kot referenta povabili tudi Marjana Sturma, Predsednik Zveze slovenskih organizacij je v svojih izjavah poudaril, da se lahko manjšine "uspešno razvijajo samo v demokratični, odprti in tolerantni družbi".- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 4
- **Kulmesch, Janko. Manjšine: zbrati hočejo najmanj milijon podpisov / Janko Kulmesch.**- Evropska komisija je prvotno hotela preprečiti podpisno akcijo za zaščito manjšinskih pravic, vendar ni uspela. Akcija bo trajala leto dni.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 4
- **Polanšek, Emanuel. Sturm imenovan v Forum publike : Hiša avstrijske zgodovine / Emanuel Polanšek.**- Avstrijska zvezna vlada je z zakonom uredila vzpostavitev muzeja o novejši avstrijski zgodovini - z naslovom Hiša avstrijske zgodovine. V ta namen ustanovljeni gremiji že izdelujejo vsebino in vzvode za realizacijo projekta, ki naj bi bil uresničen do konca prihodnjega leta. Z vodenjem projekta je poverjen direktorij, okrepljen z znanstveno ekipo in 34- članskim Forumom politike, v katerega večina vidnih in družbeno relevantnih inštitucij in združenj predlaga predstavnike. Predsedniki sosvetov avstrijskih narodnosti so v Forum publike soglasno predlagali člana sosveta koroških Slovencev predsednika ZSO Marjana Sturma, po profesiji zgodovinarja, je nato za člana Forumu publike imenovala zvezna vlada.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 5
- **Wakounig, Bojan. Alpe Adria - regija doživetij : Evropski projekt / Bojan Wakounig.**- Cilj čezmejnega evropskega projekta je razvoj turistične ponudbe v zahodnih Karavankah.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 5
- **Kugyjeva nagrada Dietmarju Larcherju : Skupnost koroških Slovencev in Slovencev.**- Celovec. V četrtek, 8. junija bo Skupnost koroških Slovencev in Slovencev v prostorih Slovenske gimnazije podelila 11. Kugyjevo nagrado Dietmarju Larcherju za zasluge pri uresničitvi Kugyjevih razredov ter za čezmejno delovanje in publiciranje.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 5
- **Wakounig, Franc. Slovo od pokončnega koroškega Slovence : Peter Kuchar (1929 - 2017) / Franc Wakounig.**- V petek, 26. maja 2017, je v Železni Kapli bil pogreb Petra Kucharja, kulturnika, združnika, gospodarstvenika, bivšega predsednika SPD Zarja, cerkvenega pevca, lovca, čebelarja, partizana in častnega predsednika Zveze koroških partizanov, skratka vsestransko in zavzeto delavnega zavednega koroškega Slovence.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 6
- **Kulmesch, Janko. Skromen in spoštljiv poklon Pandlovim : ob izidu knjige Marjana Pandla - Nittnausa / Janko Kulmesch.**- Marjan Pandel, rojen Mokrijan in legendarni nogometaš SAK, je izdal knjigo Habe fertik. To je hkrati povod, da se поблиže seznanimo z usodo Pandlovih v otroških letih.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 7
- **Wakounig, Franc. Ugledna znanstvena razstava v EXPI na Kočuhu : 100 let Einsteinove teorije relativnosti / Franc Wakounig.**- Kočuha. Znanstveno - fizikalni in eksperimentalni center EXPI na Kočuhu pri Šmarjeti v Rožu je v petek in soboto, 26. in 27. maja vabil na Dneve znanosti.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 11
- **Kvartet Dobniško jezero - mlad zbor, izkušeni pevci : domači zbori.**- Kulturno društvo Peter Markovič iz Rožeka je ugodilo želji številnih, ki želijo na Humu poslušati tudi domače pesmi.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 12
- **Danica odhaja v Gradec : mladinsko deželno petje.**- Celovec. Mladinski in otroški zbor Danica sta se letos udeležila deželnega mladinskega tekmovanja, ki poteka vsaka štiri leta. 60 zborov se je predstavilo v šestih kategorijah.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 12
- **Korošci izpod Jepe pri rojkih nad Trstom : moško zborovsko petje.**- Bazovica. Na povabilo moške vokalne skupine Lipa se je moški pevski zbor Jepa - Baško jezero mudil v Bazovici pri Trstu. Prav tam je v soboto, 20. maja potekala revija Fantje pojejo na vasi, letos že trinajsta zapored.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.** - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 12
- **Wakounig, Bojan. Festival Ljubljana 2017 tudi s koroškim Elvisom : kulturni vrhunci slovenske prestolnice / Bojan Wakounig.**- Letošnji 65. Festival Ljubljana bo do konca avgusta postregel z vrsto slovitih imen iz sveta

glasbe. Med Elino Garančo ali Marijskim gledališčem iz Sankt Petersburga bo nastopila tudi zasedba Sam's Fever s Samom Hudlom na čelu.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 13**

- **Častna listina Lojzetu Wieserju : ob 30- letnici založbe.**- Celovec. V torek, 23. maja, je založnik Lojze Wieser, v prostorih gledališča Klagenfurter Ensemble na celovškem sejmišču praznoval 30- letnico svoje založbe (okoli 1300 izdanih knjig, od tega 200 v zbirki Evropa erlesen). Ob tem jubileju sta mu celovška županja Marta - Luise Mathiaschitz in mestni svetnik Frenk Frey izročila častno listino mesta Celovec, ki jo je mestni svet sklenil soglasno. Županja glavnega mesta dežele Mathiaschitz: "Založba Wieser je literarni vzor za Celovec in Koroško".- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec.- Št. 22 (2. jun. 2017), str. 13**
- **TV - oddaja tudi o ledinskih imenih : še do nedelje na tvthek.orf.at.**- Dunaj. Oddaja avstrijske državne radiotelevizije Traditionsreiches Österreichs se je v nedeljo, 28. maja posvečala nesnovni kulturni dediščini v Avstriji. V 45- minutni dokumentaciji je poseben poudarek namenjen tudi slovenskim ledinskim in hišnim imenom na Koroškem.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 13**
- **Tomaž Druml odslej za Slovenijo : nordijska kombinacija.**- Portorož. Nordijski kombinatorec Tomaž Druml z Ziljske Bistrice bo svojo kariero nadaljeval v slovenski reprezentanci.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 14**
- **Užnikova brata spet pri plezalskem vrhu : športno plezanje.**- Nicolai in Timo Užnik sta tudi letos v svojih kategorijah avstrijska prvaka. Nicolai se medtem vse bolj bliža evropskemu vrhu.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 22 (2. jun. 2017), str. 14**

Primorski dnevnik, Trst

- »Nemški« model ne spreminja določil o Slovencih: Italija – volilni zakon. Primorski dnevnik, št. 127, 2. junij 2017, str. 9
- PRVI skupni politični program jugoslovanskih poslancev na Dunaju za samoodločbo : Majniška deklaracija - stoletnica proglasa v parlamentu. Primorski dnevnik, št. 128 (4. junij 2017), str. 9
- V Santiagu de Compostela 25.000 ljudi za jezikovne pravice za galicijski jezik: pretekli mesec v Evropi dve množični manifestaciji za jezikovne pravice. Primorski dnevnik, št. 128 (4. junij 2017), str. 10
- Aljoša Fonda. Bogomila Kravos o aferi Pappenstory: »Domišljali smo si, da živimo v demokraciji«: intervju – jutri premiera filma o Slovenskem amaterskem gledališču. Primorski dnevnik, št. 128 (4. junij 2017), str. 12
- Judovska fundacija iz Rima bo skrbela za pokopališče, kdo pa za nekdanjo vežico<': Rožna dolina – povezovanje z goriško sinagogo. Primorski dnevnik, št. 128 (4. junij 2017), str. 17
- Začetek razprave v poslanski zbornici: volilni zakon – v komisiji odobrili popravljen osnutek. Primorski dnevnik, št. 129 (6. junij 2017), str. 3
- Majhne stranke odločno proti »nemškemu sistemu«: Rim – splošna razprava o novem volilnem zakonu. Primorski dnevnik, št. 130 (7. junij 2017), str. 3
- Iztok Furlanič ... et al. Kdo naj nas zastopa v Rimu in kako. Odprta Tribuna. Primorski dnevnik, št. 130 (7. junij 2017), str. 18
- Aljoša Poljšak. Ko so migranti prestopili prag Ribiškega naselja ... : Nabrežina – predstavitev diplomske naloge o sprejemanju azilantov. Alessandra Rita Sardina v svojem delu opisala proces zblizevanja z domačini. Primorski dnevnik, št. 131 (8. junij 2017), str. 5
- Jože Pirjevec. Odprto pismo Borisu Pahorju (Glosa). Primorski dnevnik, št. 131 (8. junij 2017), str. 18

Primorske novice, Koper

- Petra Mezinec. Nacionalizem je laž in anestetik: Ana Jeltnikar je proučevala stik med svetovoma Rabindranatha in Srečka Kosovela. Primorske novice, 2. junij 2017, št. 125, str. 16-17
- Katja Kirn Vodopivec. Primorska je svojo zmago izbojevala že leta 1941: zbornik o začetkih narodnoosvobodilnega boja na Primorskem ohranja spomin na prelomne čase. Primorske novice, 2. junij 2017, št. 125, str. 20
- Nataša Hlaj. Beguncev ne bo v hostlu, bodo pa v petih drugih hišah: Notranje ministrstvo popustilo: begunci bodo živeli v občinskih stanovanjih, integracija pa bo potekala na Škofijah. Primorske novice, 3. junij 2017, št. 126, str. 5
- Nataša Hlaj. CI Škofije sse je premislila: skupina, zbrana v Civilni iniciativi Škofije, je spremenila stališče: zdaj je proti integraciji beguncev v nekdanjem hostlu. Primorske novice, 6. junij 2017, št. 128, str. 1, 9

Delo, Ljubljana

- **O zalezovancu, ki je preživel vse zalezovalce. Igor Bratož. Delo, 01.06.2017, str. 16**

Nova monografija Celovška Mohorjeva je izdala delo Igorja Omerze Boris Pahor: v žrelu Udbe s prvič javno objavljenimi arhivskimi dokumenti

Razlog, da se je zloglasna Udbe še posebej natančno posvečala- tržaškemu pisatelju Borisu Pahorju, na uvodnih straneh več kot šeststo strani obsegajoče knjige Boris Pahor: v žrelu Udbe Igor Omerza navaja takole: »Zaradi močne podpore Kocbekovim novelam je začel nehoteno 'kariero' redne stranke slovenske tajne politične policije ...«

Epizoda s Strahom in pogumom, zbirko, ki je izšla oktobra 1951, ugotavlja avtor, je trajno zaznamovala ne samo Edvarda Kocbeka, ampak tudi Borisa Pahorja. Ta je v Primorskem dnevniku objavljeni oceni novel še pred sejo politbiroja slovenske komunistične partije, na kateri so »vodilni tovariši brez strahu in z veliko mero oblastnega poguma popljuvali Strah in pogum«, presodil, da je zbirka Kocbekovih novel »prva slovenska povojna proza, ki po plemenitosti svojega sloga in globoki analizi sodobnih problemov presega vse, kar se je pri nas doslej pripovednega napisalo po drugi svetovni vojski«.

Nekateri dokumenti so šli v dim

Na včerajšnji ljubljanski predstavitvi Omerzove knjige je glavni urednik splošnega programa celovške Mohorjeve Hanzi Filipič pozdravil številno občinstvo, ki se je zbralo v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa, še posebej pa predsednika SDS Janeza Janšo, Spomenko Hribar in Tineta Hribarja ter Alenko Puhar. Prva predstavitev knjige je bila sicer v torek v Pahorjevem Trstu v prostorih Tržaškega knjižnega središča in se je je stotriletni pisatelj tudi udeležil, še ena bo v Gorici v začetku julija v okviru Srečanj pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Omerza je razložil, da je knjigo smiselno razdelil v pet razdelkov, ki zajemajo gradivo, nastalo v letih 1952–1969, 1970–1974, 1975, 1976–1979 in 1980–1989. Črpal je iz kopice virov, največ iz dosegljivega udbovskega gradiva, tako imenovanih »indikativnih biltenov«, informacij, posebnih informacij in operativnih sporočil različnih sodelavcev in virov Službe državne varnosti (vseh pripadnikov Službe državne varnosti in njihovih sodelavcev, ki so se ukvarjali s Pahorjem, je bilo skoraj devetdeset), prepisov prisluhov, »informativnih presekov«, »analitičnih pregledov«, programov dela in drugih spisov, vseh večinoma označenih s strogo zaupno ali zaupno. Na včerajšnji ljubljanski predstavitvi je Omerza omenil, da za nekatera časovna obdobja gradiva skorajda ni, saj so ga vpleteni na veliko uničevali in je od marca 1990, ko je padel ukaz za uničenje arhivov, pa skoraj dobesedno do zadnjega dne, ko je prejšnjo oblast nadomestil Demos, zgorelo na tisoče dokumentov. Kljub vsemu jih je ostalo dovolj za zelo obsežno knjigo, ki navaja iz javnosti doslej še neznanega gradiva. Omerzova knjiga opisuje in dokumentira desetletja trajajoče tajno udbovsko zalezovanje Borisa Pahorja – od leta 1952 do 1989. Tajna politična policija slovenskega komunističnega vrha ga je spremljala v operativni obdelavi Stranka ter mu dala tudi dve kodni imeni nadzora – najprej Jambor in kasneje Ljubljančan.

V knjigi avtor natančno opisuje udbovski nadzor in preganjanje Pahorja – prvič ob izdajanju revije Zaliv, drugič ob njegovih izdaji Edvardu Kardelju neljube knjige Odisej ob jamboru (leta 1969), tretjič tik pred objavo in po objavi Kocbekovega pričevanja o komunističnih poveljih pomorih (1975), četrtič ob sodelovanju na vsakoletnih srečanjih slovenskih izobražencev v Dragi (o teh je Omerza že izdal obsežno knjižno delo).

V žrelu Udbe obsega skoraj 640 strani, od tega je dobrih 200 strani faksimilov dokumentov in fotografij; pri pisanju knjige je avtor uporabljal pretežno vire iz Arhiva Republike Slovenije, pomemben pa je dostavek založbe, da je večina dokumentov v tej knjigi prvič javno objavljena.

Cimpranje psov sledilcev

Avtor opisuje potovanje skozi čas, ko so se udbovci pečali z Borisom Pahorjem, v pričevanjskem tonu (»Za leto 1965 in 1966 nisem našel ničesar udbovskega o Borisu Pahorju.«), vendar noče biti zgolj zgodovinarski ali suhoparno, na podlagi ohranjenih dokumentov navajati dejstev, ampak se občasno prepusti bolj sočnemu in zavzetemu tonu ljubiteljskega zgodovinarja.

To je na primer vidno že iz uvodnih stavkov knjige, ko na primer o ovaduhu Pietteju, o katerem oznani, da je to bilo kodno ime za pisatelja Jožeta Brejca oziroma kasneje Jožeta Javorška, zapiše, da je bil morda med tistimi, ki jih je takrat dveletni Igor Omerza gledal skozi okno ljubljanskega stanovanja, nasproti zapora na Miklošičevi cesti: »Bog si ga vedi, ali ni bil med njimi tudi nesrečni Piette, ki je svojo dušo takrat že zataval udbovskemu Mefistu.« Kasneje pričevanje uvede takole: »Kakorkoli že, poglejmo, kaj vse je zapornik ovaduh Piette po nalogu udbovcev scimpal maja 1952 o Borisu Pahorju!« O glavni osebi monografije pa na nekem mestu pravi: »Pri tem pa je vseskozi, najmanj od maja 1952 naprej, imel za vratom zveste udbovske pse sledilce, ki pa so svojo umazano raboto opravljali tako, da jih Boris ni mogel opaziti ...«

Med vsebinskimi razlogi za načrtno zalezovanje Omerza navaja niz Pahorjevih »grehov«, od njegove pozitivne ocene Kocbekovih knjižnih del, prek publicistične dejavnosti v več zamejskih revijah, predvsem v Sidru in Tokovih (in seveda kasneje sodelovanje z Novo revijo), in ustanovitve Slovenske levice, do seveda izdajanja revije Zaliv in sodelovanja na srečanjih slovenskih izobražencev v Dragi in drugod. Ni odveč omeniti, da je raziskovanje dostopnega gradiva Omerzi potrdilo, da so se sodelavci SDV tako lahkotno kot po Ljubljani v tistem času, ko so zalezovali in nadzorovali Pahorja in druge, gibali tudi po Trstu: Pahorju so prisluškovali s skritimi mikrofoni v stenah, prisluškovali so njegovim telefonskim pogovorom, tako je komunistična oblast na primer izvedela za najhujše, namreč za Kocbekovo obljubo Pahorju leta 1975, da bo vendar javno spregovoril o poveljih pobojnih domobrancev.

Kapitan Pahor

Omerza je pospremil izid knjige z zgodovinsko perspektivo, da je v osemdesetih letih 20. stoletja to, kar je Pahor poprej počenjal desetletja v zamejstvu in s tem povzročal bolešno zalezovanje in šikaniranje Udbe in matičnega režima, z vso silo pljusnilo v matico, v njeno ljubljansko središče, kjer je Nova revija, med drugim, na svoj jambor obesila Borisovo oziroma Zalivovo zastavo Kocbeka in slovenskega nacionalnega vprašanja.

Tako je Zaliv po letih prepovedi plovbe v matico, v simbolnem pomenu, s kapitanom Borisom Pahorjem ob jamboru zmagoslavno priplul v Ljubljano in tam tudi ostal. To ni bilo izpričano samo v posledični demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, v prehodu našega naroda v suvereno in mednarodno priznano nacijo, ampak tudi v posebnem in izjemnem statusu, ki ga je že za življenja dobila osebnost pisatelja Borisa Pahorja v našem in evropskem prostoru, v naši nacionalni biti in nacionalni zgodovini.

- **Prenos oblasti še ne bo odpravil krize. Vili Einspieler. Delo, 02.06.2017, str. 6**

Nova makedonska vlada Izvršna oblast bo šibka, ker ima v sobranju zagotovljeno zgolj navadno večino

Makedonija je dobila novo vlado tik pred zdajci in skoraj- pol leta po parlamentarnih volitvah.- Novi predsednik sobranja Talat Xhaferi je začel skupščinsko zasedanje v albanščini, vlado na čelu s premierom Zoranom Zaevom pa so prvi podprli v EU in ZDA.

Vladno ekipo pod vodstvom premiera Zorana Zaeva iz vrst Socialdemokratske zveze Makedonije (SDSM) je podprlo 62 poslancev SDSM ter albanskih strank Demokratične unije za integracijo (DUI) in Zavezništva za Albance. Proti vladi je glasovalo 44 poslancev, pet se je vzdržalo glasovanja. Čeprav je prenos oblasti formalno končan, bo vlada šibka, ker ima v sobranju zagotovljeno le navadno večino.

Nov začetek in način vodenja

Prvič po enajstih letih v vladi ni konservativne stranke VMRO-DPMNE nekdanjega premiera Nikole Gruevskega. Čeprav se je VMRO-DPMNE, ki ji po zmagi na predčasnih volitvah decembra lani ni uspelo sestaviti vlade, znašla v opoziciji, Zaev brez njenih poslancev ne more izpeljati nobene reforme, ki zahteva dvotretjinsko podporo parlamenta. Makedonija je dobila novo reformistično vlado, vendar to še ne pomeni, da bo izvlekla državo iz krize, ki traja skoraj tri leta. Makedonija se ne spopada le s politično, temveč tudi z institucionalno, gospodarsko in socialno krizo. Nestabilnost v državi se bo nadaljevala. Zaev je v nagovoru poslancev poudaril, da se bo nova reformistična vlada ukvarjala predvsem z gospodarstvom in boljšim življenjem za vse državljane, gradnjo močnih in profesionalnih institucij ter pravico za vse. Njena prioriteta bo približevanje države EU in Natu. Poleg prizadevanja za enotnost v državi se je Zaev zavzel tudi za sodelovanje z opozicijo. Po njegovem je Makedonija zrela za nov začetek in nov način -vodenja.

Novi premier je napovedal oblikovanje posebnega sodišča, ki se bo ukvarjalo s primeri, za katere je pristojno posebno državno tožilstvo, ker so sodišča še vedno pod nadzorom VMRO-DPMNE. Posebno tožilstvo, ki so ga ustanovili konec leta 2015 za preiskave večjih afer, očita Gruevskemu in njegovim tesnim sodelavcem v VMRO-DPMNE težka kazniva dejanja, vključno s pranjem denarja, korupcijo in prisluškovanjem državljanom, pri svojem delu pa se sooča z blokadami na sodiščih.

Obračun s politično korupcijo

Brez imunitete se Gruevskemu in visokim funkcionarjem VMRO-DPMNE obeta kazenski pregon. Na zatožni klopi bi se lahko znašli tudi visoki funkcionarji DUI, ki so si delili oblast z VMRO-DPMNE kot njen koalicijski partner v vladi. Po navedbah Gruevskega je bilo veliko članov nove vlade na preteklih funkcijah vpletenih v korupcijske afere. SDSM je napovedala, da bo od posebnega državnega tožilca zahtevala odgovor na vprašanje, ali proti kateremu članu vladnega kabineta poteka kazenski postopek. Da ne bodo branili koruptivnih politikov v lastnih vrstah, sta zagotovila tudi Talat Xhaferi (DUI) in Zaev. Xhaferi je poudaril, da bo morala nova vlada pridobiti široko parlamentarno podporo za spremembe, kot je vzpostavitev albanščine kot uradnega jezika na celotnem ozemlju, kar je bila ključna zahteva manjšinskih strank. Sklenil je s pojasnilom, da za ustavne spremembe ne zadostuje navadna parlamentarna večina. Da bi lahko vlada izpolnila obljube albanskim strankam, ne potrebuje le podpore VMRO-DPMNE, temveč tudi Bese, ki je podprla oblikovanje nove parlamentarne večine, ni pa hotela vstopiti v vladno koalicijo.

V ozadju so nesoglasja z DUI, ki so že pred tem pripeljala do sporne albanske deklaracije, ki je bila podpisana v Tirani. Poslanci Bese so tudi na zasedanju, ki ga je zaznamoval nasilen vdor v hram demokracije, prepevali albansko himno, na maratonskem zasedanju sobranja pa niso glasovali za novo vlado. Prvak Bese Bilal Kasimi je napovedal, da bodo v parlamentu podprli vse vladne odločitve, ki bodo v korist albanske manjšine v Makedoniji.

Podpora EU in »srbska posla«

Novo makedonsko vlado na čelu z Zaevom so prvi podprli v EU in ZDA. Visoka zunanjepolitična predstavnik EU Federica Mogherini in evropski komisar za širitev Johannes Hahn sta v skupnem sporočilu zapisala, da je EU pripravljena pomagati vladi in opoziciji, da bi uresničili vse zaveze iz sporazuma štirih največjih strank v Pržinu ter izpeljali nujne reforme. Visoka zunanjepolitična predstavnik EU in komisar za širitev pričakujeta, da bodo parlamentarne stranke pustile delitve ob strani, ker bodo reforme koristile vsej državi in vrnile Makedonijo na evropsko pot.

Potrditev nove vlade je potekala v senci škandala med Skopjem in Beogradom, ker objavljeni magnetogrami prisluhov pogovorov svetovalca srbskega veleposlaništva in sodelavca tajne službe Bia Gorana Živaljevića s prvakom Demokratske stranke Srbov Ivanom Stoilkovićem kažejo, da se Srbija vmešava v razmere v Makedoniji. Zunanji minister Ivica Dačić je pojasnil, da je imel Živaljević, ki je bil med krvavimi protesti v sobranju, nalogo seznanjati Beograd z dogajanjem v Makedoniji. Novoizvoljeni predsednik Aleksandar Vučić je ocenil, da za vsem stoji zahodna tajna služba.

- **Napetosti ne zmanjšujejo želje po dialogu. Jure Kosec. Delo, 03.06.2017, str. 2**

Proces Brdo-Brioni Napetosti v odnosih so se pokazale že na lanskem srečanju v Sarajevu

Brdo pri Kranju – Predsednik republike Borut Pahor bo danes v sklopu procesa Brdo-Brioni gostil srečanje voditeljev držav Zahodnega Balkana. Konference, katere glavna tema bo stabilnost v regiji, se bo kot posebni gost udeležil tudi novi nemški predsednik Frank-Walter Steinmeier.

Povabilu predsednika Pahorja in hrvaške predsednice Kolinde Grabar Kitarović so se odzvali voditelji Srbije, BiH, Črne gore, Kosova, Albanije in Makedonije, ki se bodo danes mudili na Brdu pri Kranju. Osmerica voditeljev se je nazadnje srečala maja lani v Sarajevu, letos pa je organizacijo dogodka prevzela Slovenija, potem ko je makedonski predsednik Gjorge Ivanov sporočil, da njegova država zaradi dolgotrajne politične krize ne more izpolniti gostiteljskih obveznosti.

Čeprav so se razmere v Makedoniji v zadnjih tednih umirile, je kriza razkrila še eno potencialno prelomnico znotraj regije. Stabilnost Zahodnega Balkana je čedalje bolj negotova, širitveni proces EU je zastal, z njim pa tudi sprejemanje pomembnih reform in reševanje odprtih dvostranskih vprašanj. Napetosti v odnosih so se pokazale že lani v Sarajevu. Organizatorji so zato lahko zadovoljni že s tem, da srečanje sploh poteka. Čedalje več nelagodja je čutiti tudi na relaciji Ljubljana–Zagreb. Slovenija in Hrvaška poskušata ohraniti vtis dobrih sosedskih odnosov pred napovedano objavo sodbe arbitražnega sodišča, toda obe se zavedata potencialnih težav, ki jih ta lahko prinese. Zanimivo bo videti, kako bo na voditelje in na splošno vzdušje vplivala navzočnost Nemčije na konferenci. Nemški predsednik Frank-Walter Steinmeier, ki je pred prevzemom funkcije vrsto let opravljal naloge zunanjega ministra, v Slovenijo prihaja brez utvar o tem, kakšno je stanje na Zahodnem Balkanu. Nemčijo, kot je ta teden pojasnil njegov naslednik na čelu zunanjega ministrstva Sigmarr Gabriel, skrbi pomanjkanje vidljivosti EU v regiji, zlasti v času, ko se ta srečuje s težavami na različnih področjih. Steinmeier bo imel priložnost, da dodatno pojasni nemški pogled na razvoj Zahodnega Balkana in potrdi njegovo evropsko perspektivo.

- **Z iskanjem nastanitve se bo od zdaj ukvarjal urad za migracije. Barbara Hočvar. Delo, 03.06.2017**

Oskrba in integracija tujcev Ministrstvo za notranje zadeve bo še naprej odločalo o statusih, druge naloge bo prevzel urad Ljubljana – Ta teden je delo začel vladni urad za oskrbo in integracijo migrantov, ki je prevzel vse naloge sprejema in vključevanja v družbo različnih kategorij migrantov. Za statusna vprašanja bo sicer še naprej odgovorno ministrstvo za notranje zadeve, a je pred novim uradom kar veliko izzivov.

Urad, ki ga vodi vršilka dolžnosti direktorice Mojca Špec Potočar, bo skrbel za oskrbo in nastanitev tujcev, ki jim je v Sloveniji dovoljeno zadrževanje, razseljenih oseb, oseb z začasno zaščito, prosilcev za azil in ljudi s statusom mednarodne zaščite. Hkrati bo, tudi s povezovanjem različnih resorjev ter ob sodelovanju mednarodnih in nevladnih organizacij, skrbel za integracijo določenih skupin, njihovo zdravstveno oskrbo, vključevanje v izobraževanje in na trg dela.

Deloval bo v prostorih azilnega doma v Ljubljani. V letošnjem proračunu je zanj zagotovljenih 4,3 milijona evrov, v njem pa bo zaposlenih 34 ljudi, večinoma prerazporejenih s štirih ministrstev, ki so se do zdaj ukvarjala s to problematiko. Največ kadrov bo prispevalo ministrstvo za notranje zadeve.

Novi urad bo zadolžen tudi za upravljanje azilnih domov, integracijskih hiš in nastanitvenih centrov. Iskanje lokacij se je v preteklih mesecih izkazalo za enega trših orehov v tej tematiki. Po informacijah, ki smo jih dobili na MNZ, glede objekta na Škofijah in nepremičnin, ki jih je ponudila Mestna občina Koper, še ni bila sprejeta nobena dokončna odločitev. Izpostava azilnega doma v Velenju bo aktivirana, če bi to zahtevale razmere, za najem beguncev iz programa premestitev pa je pripravljenih 47 stanovanj zasebnikov.

Do konca leta naj bi Slovenija sprejela 567 prosilcev

Ena od nalog, s katerimi se bo ukvarjal urad, je solidarnostni projekt premestitve prosilcev za azil znotraj EU. Minuli torek je na brniško letališče prispela nova skupina 14 oseb iz Grčije. To pomeni, da je bilo do zdaj v Slovenijo premeščenih 186 ljudi, od tega 35 državljanov Eritreje iz Italije in 128 Sircev, 12 Iračanov in šest oseb brez državljanstva iz Grčije. Do včeraj so pristojni odločili o 152 njihovih prošnjah – 139 posameznikom so priznali status begunca, sedmim status subsidiarne zaščite, petim državljanom Iraka so prošnje zavrnil, en Eritrejec je državo zapustil, zato se je postopek ustavil, en Iračan pa se je prostovoljno vrnil v domovino.

Do konca leta naj bi Slovenija, po zavezah, ki jih je dala v Bruslju, s premestitvijo sprejela 567 prosilcev. Zelo malo verjetno je, da bo to izpolnila. Na ministrstvu za notranje zadeve (MNZ) zagotavljajo, da se zelo trudijo, vendar premestitev poteka nekoliko počasneje od predvidene dinamike. Do zdaj so uresničili natančno tretjino zaveze, kar Slovenijo uvršča v zgornjo polovico med članicami EU.

Zavrjnjeni Afganistanci

V skupinah za premestitev ni prosilcev za azil iz Afganistana. Na njihov položaj pri nas je pred dnevi opozorila skupina nevladnih organizacij s pismom, ki ga je naslovila na MNZ, predsednika vlade in predsednika državnega zbora. V njem opozarjajo, da jim slovenski organi sistematično podeljujejo negativne odločbe. Čeprav je leta 2016 za azil zaprosilo 416 Afganistancev, ni noben dobil pozitivnega odgovora. Po mnenju podpisnikov pisma bi morali odločevalci zelo natančno obravnavati okoliščine posameznega prosilca, varnost, možnost ekonomskega preživetja in dostojnega življenja ob potencialni vrnitvi v državo, kar je ob povečevanju števila notranje razseljenih oseb v Afganistanu vse bolj problematično. Na MNZ so se odzvali s podatkom, da je bilo od 419 prošelj državljanov Afganistana leta 2016, 248 postopkov ustavljenih, ker so prosilci samovoljno zapustili Slovenijo, 59 prošelj je bilo zavrženih, ker so jih ti ljudje prej že vložili v drugi državi članici in je bila ta odgovorna za obravnavo, 24 prošelj je bilo zavrženih, 14 mladoletnikom brez spremstva pa so pristojni ugodili. »To pomeni, da je MNZ vsebinsko obravnaval le 38 prošelj za mednarodno zaščito državljanov Afganistana, torej je bilo kar tretjini ugodeno. Trenutno ima v Sloveniji 33 državljanov Afganistana veljaven status mednarodne zaščite,« so odgovorili z MNZ in dodali, da se vsaka prošnja obravnava individualno. »Vzrok za zavrnitev je neizpolnjevanje pogojev, ki se najpogosteje izkazuje v nekredibilnosti prosilca v zvezi z informacijami o izvorni državi. Afganistan je razdeljen na province, v katerih so varnostne razmere zelo različne. Zaradi tega ni mogoče posplošiti, ali je varen ali ne. Skladno z navedenim in z uveljavljeno sodno prakso so nekatere province varnejše kot druge,« pravijo na MNZ.

- **Brez Balkana ne more biti konsolidacije EU. Jure Kosec. Delo, 05.06.2017, str. 4**

Srečanje voditeljev procesa Brdo-Brioni Od prihodnosti regije odvisni varnost in stabilnost celotne Unije Brdo pri Kranju – Perspektiva širitve Evropske unije je bila v zadnjih dveh desetletjih ključno gonilo političnega in gospodarskega napredka v državah Zahodnega Balkana. Njena vrednost se je pokazala šele, ko je EU začela izgubljati zanimanje za regijo in reševanje težav znotraj nje.

Med ozemeljskimi spori na Balkanu se je mejni spor med Slovenijo in Hrvaško zdel kot najbolj rešljiv, ravno zaradi tega, ker sta obe državi imeli močno evropsko perspektivo in podporo evropskih institucij.

Le spomniti se je treba, kako sta pred osmimi leti predsednika obeh vlad, Borut Pahor in Jadranka Kosor, pod budnim očesom švedskega premiera Fredrika Reinfeldta, predsedujočega svetu EU, podpisala arbitražni sporazum in končno storila odločilni korak v smeri rešitve spora, ki je več kot desetletje zastrupljal slovensko-hrvaške odnose. To je bil uspeh za obe državi, pa tudi za evropsko diplomacijo, ki je upala, da je z njim našla učinkovit model reševanja dolgotrajnih, globoko zakoreninjenih konfliktov znotraj regije. Ključni element tega modela je predstavljala perspektiva širitve. Hrvaška si je prizadevala postati članica EU, Slovenija pa si je v zameno za svojo podporo njenemu vstopu želela urediti mejno vprašanje enkrat za vselej.

Širitev Unije na Zahodni Balkan se je po vstopu Hrvaške ustavila. To je povzročila kombinacija različnih dejavnikov, povezanih tako z razmerami znotraj EU kot z razmerami v neposredni sosesčini. Evropa je pod pritiskom novih izzivov in groženj počasi začela izgubljati zanimanje za regijo, ki je še ob koncu tisočletja predstavljala ključni vir nestabilnosti na stari celini. Kar je ostalo od njenega angažmaja, je bila obljuba širitve, potisnjena nekam v nedoločeno prihodnost.

Razumen časovni rok

Voditelji držav Zahodnega Balkana, ki so se v soboto srečali na Brdu pri Kranju v okviru procesa Brdo-Brioni, so v ostro ubesedeni deklaraciji opozorili na kratkovidnost takšnega pristopa. Obljuba širitve, so poudarili, ne more biti edini odgovor na težave, s katerimi se regija spopada. Poleg nje so potrebne »oprijemljive politične odločitve« in nova spodbuda držav članic EU zanje. Pozvali so k oceni obstoječe širitvene strukture, s katero bi perspektivi dali jasen, predvsem pa razumen časovni okvir, in se strinjali, da je treba najti odgovore na nerešena vprašanja in strukturne težave posameznih političnih sistemov.

Predsedniki Slovenije, Hrvaške, Srbije, BiH, Črne gore, Makedonije, Kosova in Albanije so prepričani, da bi bil takšen pristop koristen ne le za Jugovzhodno Evropo, ampak za varnost in stabilnost celotne Evropske unije. Konsolidacija te, so poudarili, bo lahko zaključena šele ob pridružitvi vseh držav, ki sodelujejo v procesu Brdo-Brioni.

Prisotnost Nemčije na srečanju na Brdu je deklaraciji dala nekaj dodatne teže. Nemški predsednik Frank-Walter Steinmeier je med novinarsko konferenco s slovenskim predsednikom Borutom Pahorjem in hrvaško predsednico Kolindo Grabar-Kitarović poudaril, da prihodnost Zahodnega Balkana spada na vrh agende EU in da mora tam tudi ostati. Razmere v regiji bodo po njegovih besedah imele neposreden vpliv na razmere po vsej Evropi, »prihodnost pa bo zmagala le, če bodo ljudje sodelovali«.

O tem, kako težko bo to, tudi pri vprašanjih, o katerih se je mislilo, da so že rešena, se je lahko prepričal nekaj trenutkov kasneje, ko sta predsednika Slovenije in Hrvaške začela pojasnjevati stališči obeh držav do spoštovanja odločitve arbitražnega sodišča in se, pričakovano, znova znašla na točki nič.

- **Škofjoti spet zapletajo z begunci. Boris Šuligoj. Delo, 06.06.2017, str. 12**

Čez noč so si premislili. V hostlu nočejo nobene dejavnosti

Koper, Škofije – Ko je že kazalo, da je ministrstvo za notranje zadeve našlo rešitev za namestitev beguncev v koprski občini, in je celo predstavnica Civilne iniciative Škofije Vlasta Vežnaver prejšnji teden izjavila, da so se z ministrstvom dogovorili, so v Kopru in na Škofijah potrebovali samo en vikend, da so si premislili.

»Dobili so nas na levi nogi. Ko pa smo bolje premislili in se pogovorili s krajanji, smo ugotovili, da nova rešitev ni primerna in da nas mislijo žejne peljati čez vodo. V kratkem naj bi župan Boris Popovič sklical zbor krajanov na Škofijah in naša civilna iniciativa bo ponudbo zavrnila,« je dejala Vlasta Vežnaver.

Ministrstvo je soglašalo, da namesti pet družin beguncev v stanovanjih, ki jih je ponudil koprski občinski stanovanjski sklad. Tri stanovanja bi beguncem oddali v Kopru, dve v nezasedenem neprofitnem bloku na Škofijah. V hostlu sredi Škofij pa bi ministrstvo ohranilo integracijski center, kjer bi nevladne organizacije pomagale beguncem pri učenju jezika, kulture, običajev, pri pridobivanju dokumentov in dovoljenj in pri drugih integracijskih dejavnostih. Vlasta Vežnaver je sprva pozdravila, da bi v hostlu sredi Škofij izvajali zgolj integracijske dejavnosti, kasneje pa si je po »preudarku« premislila.

»Ministrstvo bi beguncem še zmeraj namenilo celoten hostel in zanj lastnicam plačevalo 7000 evrov najemnine in stroške, torej 10.000 evrov. Zakaj raje ne najamejo bistveno cenejših prostorov Krajevne skupnosti Škofije ali prostorov v Kopru?« je vprašala Vlasta Vežnaver. Zdaj civilna iniciativa poziva ministrstvo, naj v celoti opusti izvajanje katerekoli dejavnosti v hostlu, občina pa ministrstvu še ni poslala uradnega odgovora.

- **Kampanja Pena v podporo beguncem. Delo, 06.06.2017, str. 14**

Mednarodni Pen je sprožil triletno akcijo, s katero si želi pomagati pisateljem beguncem. Podpira jo več kot 200 svetovno znanih pisateljev in umetnikov, med njimi Ai Weiwei, Margaret Atwood, Isabel Allende in Salman Rushdie (na fotografiji). Slednji je izjavil, da akcija jasno izraža nasprotovanje rasizmu in ksenofobiji ter je poskus literarne industrije, da bi ustvarila enake pogoje za vse pisatelje. V akciji sodeluje 144 centrov Pen, pripravili bodo dogodke in publikacije, s katerimi bodo poskusili razbiti stereotipe o prosilcih za azil in se boriti proti sovražnosti, ki so je pogosto deležni begunci. Spregovorili bodo tudi o nevarnostih za pisatelje in novinarje po svetu.

Kitajski umetnik Ai Weiwei v iniciativi vidi poskus, da bi marginalizirane glasove naredili slišne. Izjavil je, da je literatura prostor, v katerem lahko skupaj ustvarimo novo realnost. Če je literatura neustrezna, lahko novo ustvarjena realnost samo poudari predsodke in diskriminacijo v svetu. Isabel Allende, ki je zapustila domovino pred štiridesetimi leti, po vojaškem udaru proti njenemu bratrancu, čilskemu predsedniku Salvadorju Allendeju, meni, da je literatura bistvena sila, ki se lahko bori proti negativnim čustvom do beguncev.

Pod izjavo Pena o poslanstvu kampanje so se podpisali še Yann Martel, Mario Vargas Llosa, Karl Ove Knausgård, Noo Saro-Wiwa in Viet Thanh Nguyen.

- **Slovenska literatura na Češkem. Delo, 06.06.2017, str. 14**

Od 6. do 10. junija bo v Pragi (z nastopom v sloviti knjižnici Václava Havla), Berounu in Tetínu pri Pragi ter na gradu Krakovec potekal 10. mednarodni festival Evropski pesniki v živo, organizira ga češko avtorsko društvo Stranou/Ob robu. Med nastopajočimi so tudi štirje slovenski avtorji – Meta Kušar, Maja Haderlap, Zoran Pevec ter Eva Markun. Povabljenih je trideset avtorjev iz devetih držav. Branja bodo potekala v izvornih jezikih in češkem prevodu, poleg tega bo izšla še elektronska antologija gostov iz obdobja 2013–2017, v izvornih jezikih ter s prevodi v češki in angleški jezik, pri čemer sodeluje oddelek za anglistiko in amerikanistiko univerze v Olomucu.

V obdobju 2008–2013–2017 je izšlo pet knjig slovenskih avtorjev v češkem prevodu, od tega štiri na pobudo festivala. Letos so v središču pozornosti tri novitete – dve sta delo slovenskih avtoric. Roman Angel pozabe/Engel des Vergessens avtorice Maje Haderlap je po svetovnem uspehu (več kot deset nagrad!) dobil tudi prevod v češki jezik (iz nemškega izvornika je delo prevedla Eliška Dubcová, Havran, decembra 2016). Že peti prevod v tuje jezike je doživela pesniška zbirka Mete Kušar, Lublaň/Ljubljana (iz slovenščine prevedla Lenka Kuhar Daňhelová, spremna beseda Peter Kuhar, založba Protimluv, april 2017).

V zadnjih petih letih je na festivalu Evropski pesniki v živo nastopilo kar štiriindvajset slovensko pišočih avtorjev. To je morda najboljše kontinuirano predstavljanje slovenske sodobne literature zunaj Slovenije.

- **Jože Pirjevec piše Borisu Pahorju: Boril se bom proti linču! K. R. Delo, Ljubljana. Spletno delo, 07.06.2017**

<http://www.delo.si/kultura/knjiga/joze-pirjevec-pise-boristu-pahorju.html>

Zgodovinar se je odzval na obtožbe iz zadnje knjige Igorja Omerze Boris Pahor: v žrelu Udbe. Objavljamo njegovo pismo.

»Spoštovani Boris Pahor!

Tarča sem obtožbe, ki jo je sprožil v svoji zadnji knjigi Igor Omerza, da sem Vas v letih 1988 in 1989 ovajal Digosu. Nič ne pomaga moje opozorilo, da sem bil v tistem času predsednik Narodne in študijske knjižnice in Slovenskega stalnega gledališča. Obakrat na pobudo SKGZ, pri čemer je težko verjeti, da bi omenjena krovna organizacija, vezana na Ljubljano, postavila na čelo dveh najpomembnejših slovenskih kulturnih ustanov v Trstu »italijanskega špiclja«, kot pravi Jože Možina.

Med potovanjem na Kavkazu sem prejšnji teden dosti razmišljal o najinih odnosih v zadnjih štiridesetih letih. Na slovenskih srednjih in višjih šolah v petdesetih in šestdesetih letih nisem bil Vaš študent, kar pomeni, da sem Vas poznal samo iz Vaših knjig in publikacij. Ko je leta 1975 izbruhnila afera zaradi Kocbekovega zapisa o povojnih pobojih, objavljena v brošuri ob pisateljevi sedemdesetletnici, ki sta jo izdala Alojz Rebula in Vi, sem bil na vajini strani. To sem pisno tudi sporočil Rebuli, saj je bil na liceju moj profesor, in mu ponudil sodelovanje. Nisem dobil odgovora, zato tudi nisem vztrajal.

Na začetku naslednjega desetletja je prišlo med mano in Vami do polemike zaradi glose, ki sem jo objavil v Primorskem dnevniku kot komentar na Vašo tezo, da je bil Edvard Kardelj s svojo z internacionalizmom zaznamovano politiko odgovoren za žalostni položaj Slovencev v zamejstvu. Trdil sem, če se prav spominjam, da Kardelja ni mogoče tlačiti v zamejenost marksističnega dogmatika, nezainteresiranega za narodno stvar. Tega mnenja sem še danes. Vas je moje pisanje prizadelo, tako da ste v odgovor izdali posebno številko ad hoc ustanovljenega lista. Ta epizoda je vrgla senco na najine odnose, kar pa mi ni preprečilo, da bi s spoštljivim zanimanjem ne sledil Vaši pokončni kritiki jugoslovanskega režima, čeprav se nisem strinjal z njeno radikalnostjo. Menil sem namreč, da Slovenci v zamejstvu jugoslovansko zaščito potrebujemo, če hočemo obraniti svoje gospodarske in kulturne institucije. To moje stališče je dobro razumel Žarko Race, ki je o meni rekel, kot je zapisano v Omerzovi knjigi, »tudi takšne rabimo«.

Svoje visoko mnenje o Vas in Vašem delu sem izpovedal v uvodu knjige »Introduzione alla storia culturale degli sloveni a Trieste nel '900«, ki jo je Tržaška pokrajina izdala leta 1983. Dve leti kasneje je Tržaška občina organizirala v palači la Villette v Parizu veliko razstavo pod naslovom »Trouver Trieste«, s katero je hotela predstaviti naše mesto. Na njej smo bili Slovenci potisnjeni v kot. Reagiraj sem tako, da sem napisal takratnemu kulturnemu ministru Jacku Langu protestno pismo, ki ga je v imenu SKGZ podpisal njen predsednik. V odgovor je pariška vlada februarja 1986 organizirala posebne slovenske dni v Centre Pompidou, kjer smo nastopili z referati in se predstavili s svojimi publikacijami. NŠK je v izložbo, prirejeno ob tej priliki, vključila tudi Vaše knjige. Evgen Bavčar, naš pariški filozof, se je tako navdušil nad Vašo »Nekropolo«, da Vam je priskrbel francoskega založnika in Vam s tem omogočil mednarodno uveljavitev. Ko sem leta 1987 objavil gradivo, s katerim smo nastopili v Centre Pompidou, sem v zbornik, polemično naslovljen »Touver Trieste - La voix slovène«, vključil tudi Vaš prispevek.

Uspeh »Nekropole« je na začetku devetdesetih let narekoval Bavčarju misel, da bi Vas predlagali za Nobelovo nagrado. Ker sam tega ni mogel storiti, saj ni imel primerne profesionalnega statusa, me je povabil, naj kot univerzitetni profesor prevzamem iniciativo. Z navdušenjem sem pobudo sprejel in v imenu Oddelka za slovansko filologijo na Filozofski fakulteti v Trstu poslal v Stockholm potreben predlog, ki so ga podpisali moji kolegi, v prvi vrsti moja sestra Marija. Vzporedno je njen mož Boris Paternu sprožil enako pobudo na SAZU. Ko je Bavčar sporočil, da ste prišli v ožji izbor kandidatov, smo postopek v naslednjih letih ponovili.

Bil sem prepričan in sem še, da si nagrado zaslužite, hkrati pa tudi zaskrbljen. Vedel sem namreč, da nimate slovenskega državljanstva, ker menite, da bi Vam ga morala novorojena Republika dati samodejno. Ker sem se bal, da se bo Italija postavljala z Vami, če dobite priznanje, sem zaprosil takratnega predsednika države Milana Kučana za sprejem. Razložil sem mu situacijo, češ naj zadevo reši v Vaš in naš prid. Nagrade niste dobili, verjetno zato, ker postavljate problem nacistične morije kot vprašanje, ki ne zadeva samo Jude, ampak vse »manjvredne« narode, predvsem slovanske.

Ob Vaši osemdesetletnici je moja sestra pripravila zbornik. Ker ga organizacije, od katerih smo pričakovali pomoč, niso podprle, se je bilo treba obrniti na druge ustanove in zasebnike. Med slednjimi sem tudi jaz. Sicer pa Vas v obdobju, o katerem govorim, nisem pogosto srečeval. Gotovo ne v Dragi, kjer v osemdesetih letih sploh niste predavali in kamor sem tudi sam redko zahajal. Leta 1996 ste prišli na predstavitev knjige Vašega sina Adrijana, ki je nastala kot diplomatska naloga pod mojim mentorstvom. Leta 2006, ko sem pripravil za TV Slovenije niz oddaj o slovenski zgodovini 20. stoletja, sem Vas prosil za intervju.

Spominjam se, da smo s snemalno ekipo dolgo iskali Vašo hišo, ker sem bil zmotno prepričan, da stanujete še v barkovljanskem bregu, kjer sem bil po Parizu pri Vas. Menda zaradi neke knjige. Leta 2009 sva bila skupaj z Rebulo imenovana za redna člana SAZU. Vsi trije smo bili prisotni na slovesnosti, a smo se samo bežno pozdravili. Še največ časa sem z Vami govoril septembra 2008 po okrogli mizi v Ajdovščini o Primorcih in Primorski, ko sva se s šoferjem vračala v Trst. Povedali ste, da od italijanske izdaje »Nekropole« niste imeli nobenega dobička, čeprav je bila uspešnica, ker je imela copyright založba iz Tržiča, ki je prva izdala knjigo.

Od takrat se nisva več srečala, kar pomeni, da sva bila v zadnjih štiridesetih letih v kontaktu vsega petkrat. Kako naj bi glede na sporadičnost teh stikov Digosu kaj poročal o Vas, se zdi čudno tudi Vam, kot berem v Vaši zadnji izjavi »Reporterju«. To pa me ne more zadostiti. Po Vašem zgledu nameravam ostati aktiven in prisoten v javnem življenju, dokler bom imel dovolj moči. Zato se moram rešiti madeža, s katerim me je oblatil Omerza na podlagi dokumenta, ki ga je sama UDBA označila kot »nepreverjenega«. Marijan Zlobec je pred kratkim zapisal, da je »Igor Omerza potunkal zgodovinarja, akademika dr. Jožeta Pirjevca.« Proti takemu moralnemu linčanju se bom boril z vsemi silami. Hvaležen Vam bom, če mi boste pomagali.«

- **Zidovi migracijskega problema ne rešijo, ampak ga samo preusmerijo. Pogovor z Elizabeth Collett. Pogovarjala se je Katarina Bulatović. Delo, 08.06.2017, str. 2**

Pogovor z Elizabeth Collett Po dogovoru s Turčijo so se evropske institucije začele vesti, kot da jih migracije ne zadevajo več – Okoljski migranti postajajo prihodnost

Bruselj – Reševanje migracijskega vprašanja trenutno ni prednostna naloga Evropske unije, meni direktorica Evropskega inštituta za migracijsko politiko (Migration Policy Institute Europe), ki je ena najvplivnejših nevladnih organizacij na področju urejanja migracijske politike s sedežem v Bruslju.

Sporazum med EU in Turčijo o vračanju prebežnikov iz držav članic v Turčijo je pred enim letom zaprl balkansko pot, a ponovno oživil nevarno sredozemsko pot v Italijo. Evropske institucije se od dogovora – podobno kot pred množičnimi prihodi beguncev in migrantov – vedejo, kakor da so migracije nekaj, kar jih ne zadeva, pravi sogovornica.

Pred dvema letoma je meje EU nenadzorovano prečkalo na tisoče beguncev in migrantov, po več terorističnih napadih v evropskih mestih pa so države nenadoma začele zapirati svoje meje. Zavladal je kaos. Kje smo zdaj?

Sprejemanje dogovora med Turčijo in EU, ki je začel veljati pred letom dni, je bilo izjemno kaotično po vsej celini. Evropski predstavniki so ta sporazum sklenili, da bi lahko za trenutek zadihali, nato pa premišljeno sprejeli boljšo migracijsko politiko. To se na žalost ni zgodilo. Po dogovoru s Turčijo so se evropske institucije začele vesti, kakor da so migracije nekaj, kar ni več njihova stvar. Po begunski krizi smo na mizo položili kar nekaj dokumentov in ugotovili ključno – države članice dolžnosti iz schengenskega sporazuma niso upoštevale enakovredno. Vsaka prebežnikov ni pripravljena gostiti in tudi ne pod enakimi pogoji. Trenutno reševanje migracijskega vprašanja ni prednostna naloga Evropske unije, še vedno pa so članice v krizi, saj ne vedo, kakšna naj bo njihova vloga pri upravljanju globalne migracijske politike. Iz popolnega kaosa smo prešli v identitetno krizo razvoja migracijskega vprašanja v EU. Na kratko bi na to vprašanje lahko odgovorila – migrantske krize je konec, živela migrantska kriza!

Na kako trhljih nogah je trenutno dogovor EU s Turčijo?

Že od samega začetka je bil sporazum izjemno nepredvidljiv. Z mano vred smo vsi presenečeni, da je sploh zdržal tako dolgo. Spodnesel ga ni niti letošnji turški referendum. V zadnjih raziskavah so begunci, ki tam trenutno živijo, na vprašanje, ali želijo nadaljevati pot v Evropo, večinoma presenetljivo odgovorili, da bi raje ostali v Turčiji. Tudi če bi sporazum jutri padel v vodo, ni jasno, ali bi se res ponovil scenarij, ki smo mu bili priča jeseni pred dvema letoma. Povečanja – kakršnegakoli – izjemno obremenjeni grški otoki ne bi zmogli. Zaupanje javnosti v EU, da bi prihode obvladala brez konfliktov, pa je tudi tako majhno, da bi imel padec dogovora izjemno negativen politični vpliv.

Množične prihode ste z nekaterimi drugimi organizacijami napovedali že pred več leti ter nanje opozarjali evropske institucije. Zakaj se niso pravočasno odzvale?

Nismo bili edini, ki smo zaradi vojne v Siriji predvideli množične migracije. Točnega datuma seveda nismo mogli napovedati, smo pa prihode pričakovali. To je bilo evropskim voditeljem, ki so se takrat ukvarjali s krizo evra, zelo težko sporočiti. Migracije niso bile njihova prioriteta, čeprav kriza na Lampedusi traja več kot deset let. Zdaj se dogaja podobno. Zaprtje balkanske poti je Uniji prineslo olajšanje. Notranjih reform sistema azilne politike ni bilo, ker v resnici nihče ne ve, kako begunce ustrezno prerazporediti, nove članice pa še vedno ne razumejo dolžnosti iz schengenskega sporazuma. Dokler bo tako, bomo imeli velike težave s spremembami.

Nedavno srečanje industrijsko najrazvitejših držav na svetu G7 je bilo na Siciliji, kamor še vedno prihajajo stotisoči predvsem iz severne Afrike, obremenjujejo pa predvsem Italijo. Vendar so svetovni voditelji tako ključnemu vprašanju namenili premalo časa.

Biti na eni strani pri tako pomembnem vprašanju je izjemno težko, ker imajo države različne geografske in gospodarske značilnosti. Ne gre torej nujno za to, da države ne bi bile pripravljene migracijskega vprašanja urediti. ZDA imajo to srečo, da so geografsko oddaljene od sredozemske poti, Italija pa ne.

Katere so največje ekonomske in družbene posledice, ki lahko zaradi priseljencev nastanejo v družbi?

Evropa se stara, zato bo potrebovala novo delovno silo s številnimi veččinami. Tako lahko priseljenci prispevajo v državno blagajno in postanejo negovalci ostarele celine. Vendar na migracije ne smemo gledati samo z gospodarske perspektive. Preseljevanje je dejstvo in bo dolg proces, ki lahko v skupnost prinese številne druge prednosti. Z novimi prihodi pa seveda nastane stanovanjski problem. V infrastrukturo bomo morali bolj investirati in jo učinkovito upravljati.

Toka ljudi iz nerazvitega sveta v razvitejšega torej ni mogoče zaustaviti, morali pa bi ga urediti brez konfliktov. Kako?

EU čaka nekaj težkih političnih odločitev, pri katerih bi se morala vrniti k osnovam. Vprašati se moramo, ali je schengensko območje koristno za vse članice in kaj so pripravljene storiti za njegovo ohranitev. EU bo morala tudi odgovoriti, kaj želi sploh biti. Želi odpreti vrata beguncem in migrantom? Pod kakšnimi pogoji? Želi biti bolj stroga pri varovanju meja? Kako se želi zapisati v zgodovino? Po tem ne bo dovolj napisati sporočila za javnost, ampak se bo treba odločiti, kam investirati svoj denar.

Kolikšen bo v prihodnje delež migrantov, ki bodo na drugo območje prisiljeni oditi zaradi podnebnih sprememb?

Vedno večji. Zanje ponavadi uporabimo izraz okoljski migrant, ker se beseda begunec nanaša na status, določen z ženevsko konvencijo, kjer opredeljuje okoljskega begunca še ni. Nejasno je, kako se bo na njihove prihode odzvala skupnost. Ne nazadnje desetletja zamujamo tudi pri odzivanju na podnebne spremembe.

Grajenje novih zidov in nameščanje žičnih ograj na mejah verjetno nista pravi odgovor?

Seveda ne. Zidovi migracijskega problema ne rešijo, ampak ga samo preusmerijo na drugo lokacijo. Jih pa bo v prihodnje verjetno še več. Politiki z njimi simbolično sporočijo javnosti, da so nekaj vendarle storili – da so svoje ljudstvo zaščitili pred tujci. Videli smo, kako učinkovita je bila samo napoved tega pri Trumpu.

- **Zaradi ograje z rezili ne more obrati češnje. Boris Šuligoj. Delo, 08.06.2017, str. 4**

Odškodnina ne nadomesti izgube Žica in visoka panelna ograja Istranu preprečujeta dostop do češenj, akacij in polj Dragonja – Rezilna ograja, ki so jo konec leta 2015, vsem protestom navkljub postavili tudi vzdolž reke Dragonje, povzroča velike skrbi Istranom. Ivan Maklič iz Sv. Petra je potožil, da mu rezilna žica in visoka panelna ograja preprečujeta normalno obdelovanje svojih njiv in sadovnjakov.

Te dni ga najbolj jezi, da nikakor ne more do lepih zrelih češenj, ki zorijo na drugi strani ograje. Sam si še zmeraj upa plezati po velikem in razbohotenem drevesu, ki ga zelo spoštuje, saj ima častitljivih skoraj sto let in rodi posebno vrst češenj.

»Pravimo jim »veneziane«, druge češnje se lahko skrijejo, te so res posebno dobra sorta, pa še na območju naravnega spomenika, v ekološko nedotaknjemem okolju uspevajo. A kaj, ko moram vsaj 20 do 30 kilogramov rdečih sadežev pustiti ptičem,« nam je potožil Ivan Maklič, ki je zemljišča podedoval od svojih starih staršev.

Ena sama škoda

»Ne zanimajo me prazne obljube o bornih odškodninah, ki naj bi nam jih dali. Največja 'odškodnina' bi bila, če bi ograjo odstranili, ampak vse kaže, da bo ostala za vse večne čase,« je nezadovoljen Maklič. Zaradi rezilne ograje se je pri obiranju češenj že nekajkrat porezal, a tudi sicer se izpostavlja nevarnosti, če bi padel na žico. Dostop do vode in do Dragonje so mu sicer pustili. Toda že akacij z druge strani žice ne more več žagati in čistiti okolice. »Tako ne morem več izdelovati za kmeta dragocenih akacijevih kolov, po drugi strani pa akacije ob reki rastejo zelo hitro in so zdaj že tako visoko, da mečejo senco

na polje. Kakor se obrnem – ena sama škoda,« je ogorčen Maklič. Poleg tega zelo dobro ve, da je prav na tem območju teren tako razgiban, da begunci že zaradi strmin in zaraščenosti nikoli niso in ne bi ubrali te poti. Preprosto povedano: večkratno zapravljanje denarja.

Policajska statistika

Letos so na policijski upravi Koper zaznali veliko več ilegalnih prehodov zelene meje, saj so v petih mesecih prijeli več kot 400 prebežnikov. Od tega veliko večino na območju Ilirske Bistrice, le malo na območju Istre, in še to ne v tem delu, ampak v notranjosti. Maklič srčno upa, da bi oblast čim prej priznala, da je bila odločitev o žici ob Dragonji napačna.

- **Dovolj je politike strahu in žic. Janoš Zore. Delo, 08.06.2017, str. 4**

Ograje in zidovi na meji Sindikati od svojih političnih voditeljev zahtevajo odstranitev tehničnih ovir in zagotovilo, da v Evropi prevlada solidarnost

Slovenska vas – Dovolj je politike ustrahovanja, je ob podpisu izjave proti ograjam in zidovom na meji dejala predsednica Sindikata upokoјencev Slovenije Francka Četkovič. Poziv vladam in Bruslju so podpisali upokoјeni sindikalisti desetih držav: Avstrije, Italije, Madžarske ter držav z območja nekdanje Jugoslavije.

»Strašijo nas pred begunci, migranti, pred ljudmi, ki bežijo z vojnih območij. Strašijo nas s tem, da ni denarja za pokojnine, da bomo starejši za preživetje morali prodati premoženje. Zaposlene strašijo, da se ne smejo boriti za višje plače, saj bodo sicer ostali brez delovnih mest. Strah je politika v tej državi, s ciljem, da smo tiho in smo premalo energični, zahtevni do svojih pravic in svoboščin, ki smo jih imeli in poznali,« je glas proti politiki povzdignila Francka Četkovič: »Moramo ostati ljudje in pomagati drugim v stiski. Naše žice spominjajo na drugo svetovno vojno. Novi zidovi med Srbijo in Madžarsko so videti huje od berlinskega. Človek res ne razume ljudi v Evropi, naših predstavnikov, da molčijo, in to sprejemamo kot dejstvo, da se tako branimo pred drugimi. Braniti bi se morali pred pohlepom, politiko, ki je ustvarila takšne razmere.«

Na južni meji vse več ovir

Sindikati od svojih političnih voditeljev in Bruslja ob odstranitvi tehničnih ovir zahtevajo, da v Evropi prevlada solidarnost, da se pomaga beguncem in se z njimi ravna na human, varen in zakonit način, »pa četudi s pomočjo nove evropske zakonodaje, ki bi zagotavljala pravično porazdelitev sprejema beguncev med svojimi državami članicami. Zahtevamo, da vlade ratificirajo mednarodno konvencijo o zaščiti pravic vseh delavcev beguncev in članov njihovih družin ter tudi podobne konvencije Mednarodne organizacije dela.«

Po podatkih ministrstva za gospodarski razvoj je bilo do 7. marca na južni slovenski meji postavljeno 197,1 kilometra tehničnih ovir, tudi 301 vrata, kar je državo stalo 6,6 milijona evrov. Po najnovejših podatkih notranjega ministrstva so se ovire v dveh mesecih podaljšale že na 211 kilometrov. Posledica zaostrenih razmer na meji je bila tudi včerajšnja zamuda pri podpisu poziva, saj so tuji sindikalisti na poti iz Zagreba v avtobusu na mejnem prehodu obtičali za uro in dvajset minut.

»Vsi smo prišli od drugod, naj pridejo tudi drugi«

»Preživeli smo vojno, vstopili v EU. Pričakovali smo lepšo prihodnost. A kaj se je zgodilo? Žice, težave, čakanja na mejah,« je dejala članica hrvaškega sindikata upokoјencev iz Istre Bruna Jovanović: »Odstranite žice, dovolite pretok ljudi in blaga. Nadzor naj se izvaja, a na primernejši način. Tudi naš narod se je doselil na to območje v 7. stoletju. Nekateri so prišli prej, drugi kasneje. Vsi smo prišli od drugod, naj pridejo tudi drugi.«

Med podpisniki poziva je tudi podpis Italijana Ivana Pedrettija, ki zastopa šest milijonov italijanskih upokoјencev: »Želimo Evropo brez meja. Skrbijo nas populistične politike.«

- **Vojna med koalicijo teme in mirovniki. Vili Einspieler. Delo, 08.06.2017, str. 6**

Kosovske volitve Koalicija poveljnikov OVK je kandidirala za premiera Haradinaja

Pred kosovskimi volitvami so združili sile nekdanji poveljniki Osvobodilne vojske Kosova, - da bi povečali možnosti za zmago.- Drugi predvolilni blok, ki se bo spopadel z veliko vojno koalicijo, sestavljajo mirovniki, tretja politična sila pa je gibanje Samoopredelitev.

Predvolilno »koalicijo teme«, kot so jo poimenovali analitiki, so sklenili Demokratska stranka Kosova (PDK) Hashima Thaçija, Pobuda za Kosovo (NPK) Fatmirja Limaja in Zveza za prihodnost Kosova (AAK) Ramusha Haradinaja. Koalicija treh bivših poveljnikov Osvobodilne vojske Kosova (OVK), ki so bili doslej neizprosni tekmeči v boju za oblast, je za novega predsednika vlade kandidirala bivšega premiera in haaškega obtoženca Haradinaja. Ker ni izključeno, da bo posebno sodišče za vojne zločine OVK s sedežem v Haagu obtožilo za vojne zločine največ osumljenцев iz vrst PDK, NPK in AAK ter zahtevalo njihovo prijetje, bi lahko bilo življenje koalicije kratkega veka. Če bo zmagala, lahko Kosovo kmalu zabrede v novo politično krizo, ki bo spet privedla do izrednih volitev.

Obtožnice za vojne zločine

V drugem bloku so Demokratska liga Kosova (LDK) zdaj že bivšega premiera Ise Mustafe, ki je v koaliciji s PDK omogočila Thaçiju vzpon na predsedniški stolček, Zveza za novo Kosovo (AKR) najbogatejšega kosovskega Albanca Behgjeta Pacollija ter liberalnodemokratska pobuda Alternativa. Koalicija mirovnikov je za premiera kandidirala dosedanjega finančnega ministra Abdullaha Hotija iz LDK. Gibanje Samoopredelitev kot doslej tretja najmočnejša politična sila na Kosovu ni sklenilo nobene predvolilne koalicije, za premiera pa je kandidiralo svojega ustanovitelja Albina Kurtija. Druge volilne liste sestavljajo Srbi ter ostale manjšine. Po oceni poznavalcev kljub velikim koalicijam na volitvah ne bo absolutnega -zmagovalca.

Novi kosovski premier se bo moral soočiti z najmanj tremi težkimi vprašanji in sprejetimi obveznostmi. To so sporazum o razmejitvi med Kosovom in Črno goro, ki je pogoj za vizumsko liberalizacijo, implementacija bruseljskega dogovora o oblikovanju skupnosti srbskih občin na severu Kosova ter prve obtožnice posebnega sodišča za vojne zločine nekdanjih pripadnikov OVK. Slednje je bilo glavni razlog za to, da se je prvič po vojni kosovsko vojno krilo združilo v predvolilno koalicijo. Nova vlada bo morala prijeti osumljence za vojne zločine in jih izročiti v Haag.

Kandidati za premiera imajo različne poglede na glavna politična vprašanja, kot so oblikovanje skupnosti srbskih občin (ZSO), nadaljevanje bruseljskega dialoga Prištine z Beogradom, oblikovanje kosovske vojske in razmejitve Kosova s Črno goro. Po mnenju Haradinaja in Hotija je treba k oblikovanju ZSO pristopiti na podlagi odločitve kosovskega ustavnega

sodišča, ki je ocenilo, da zakon o oblikovanju ZSO ni skladen z ustavo. Kurti pa je prepričan, da bi oblikovanje ZSO legaliziralo delitev Kosova. Po njegovem gre za politično in ozemeljsko avtonomijo kosovskih Srbov, ki jih bo nadziral Beograd, srbska entiteta pa bo imela svoj državni okvir znotraj kosovske države.

Srbi talci beogradske oblasti

Glede dialoga Srbije s Kosovom je Haradinaj pozval vlado, naj ga prekine in se umakne, da bi se lahko začel nov proces, ki se bo osredotočil na recipročno priznanje in ne na teme, ki zadevajo notranja vprašanja Kosova. Hoti je podprl stališče LDK, da je treba dialog o normalizaciji odnosov med državama spremeniti glede njegove dinamike in realizacije sporazumov. Kurti je poudaril, da se vlada, če bo on na njenem čelu, ne bo pogovarjala z beograjskimi oblastmi, temveč s kosovskimi Srbi, in sicer o njihovem položaju kot enakopravnih državljanov Kosova.

V zvezi s kosovsko vojsko je Haradinaj prepričan, da je to notranje vprašanje. Napovedal je, da ne bo sprejel nobenega odstopanja. Po njegovem bi morali potrebne ustavne spremembe za preoblikovanje kosovskih varnostnih sil v vojsko sprejeti še letos. Hoti se zavzema za sodelovanje z Natom, ZDA in EU, medtem ko Kurti meni, da oblikovanje kosovske vojske nima alternative, čeprav si želi ohraniti partnerstvo z mednarodnimi prijatelji in Natom. Ko gre za razmejitve s Črno goro, se Haradinaj zavzema za umik sporazuma, ker naj bi Kosovo z njim izgubilo 8000 hektarjev ozemlja. Hoti podpira stališče Mustafe, ki je za ratifikacijo sporazuma v parlamentu. Kurti je čez noč omilil retoriko, tako da se namesto ostrega nasprotovanja zavzema za popravo sporazuma v dogovoru s Črno goro ali za mednarodno arbitražo o meji.

Kosovski Srbi ostajajo talci beogradske oblasti. Ker bo na volitvah šest srbskih volilnih list, je za vsak primer direktor vladnega urada za Kosovo Marko Đurić pohitel z izjavo, da je Srbska lista dokazala, da je edina politična sila, ki lahko v koordinaciji s srbsko vlado čvrsto in učinkovito brani srbske nacionalne interese. Đurić je opozoril, da bi bil vsak glas za politične predstavnike, ki so le po imenu srbski, sponzorira in nadzira pa jih Priština, glas za kosovsko vojsko in utrjevanje samovoljno razglašene kosovske državnosti. Predstavniki EU, Euleksa in tujih veleposlaništev so izrazili zaskrbljenost zaradi ustrahovanja in pritiskov na kosovske Srbe.

- **Novi člani SAZU. J.K.-S. Delo, 08.06.2017, str. 13**

Prejšnji četrtek so bile volitve novih članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU). Redni člani so postali akad. Jože Mencinger, akad. Boris Sket in akad. Milček Komelj. Za izredne člane akademije so izvolili: Renato Salecl, Janeza Höfflerja, Marka Jesenška, Željka Kneza, Gregorja Anderluha, Milana Deklevo, Jožefa Muhoviča, Borisa A. Novaka in Marka Noča. Dopisnim članom SAZU so se pridružili: Cesare Scaloni, Hans-Dieter Klingemann, Ljubomir Madžar, Ludvik Karničar, Marc L. Greenberg, Elena Vladimirovna Boldireva, Robert Garcia Carbonell, Vladimir Parpura, Derek C. Ford in Maja Haderlap.

Vestnik, Murska Sobota

- **Označili bodo 80 zanimivih točk. Bernarda B. Peček. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 23, 8. junija 2017, str. 4**

Občina Apače vodilna partnerica v projektu Escape – pobeg

Skupna vrednost projekta, ki bo trajal dve leti, je čez 966 tisoč evrov – Na obeh straneh meje si veliko obetajo

Rdeča ali bolje rečeno zelena nit projekta Escape – pobeg, kakor je v predstavitvi poudarila Vesna Sotlar iz agencije ProFuturus, je povezovanje občin in krajin, ki so bogate z naravno in kulturnozgodovinsko dediščino. Povezani se bodo kraji iz skrajnega severnega dela Slovenskih goric (v občinah Sv. Ana, Sv. Andraž in Lenart) in Apaškega polja (Občina Apače) ter iz obmejnega dela na zahodu Madžarske (Monošter – Szentgotthard in Örszentpeter ter Kulturno in turistično društvo – KTD Andovci) bolje spoznali in bodo kot taki tudi bolj zanimivi za turiste.

Eden največjih projektov

Pri tem jim bosta pomagala tudi dva strokovna partnerja Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru (poskrbeli bodo za interaktivne in zabavne predstavitve) in Zavod za varstvo kulturne dediščine Maribor (pomagali bodo pravilno spoznati in označiti pomembne zgodovinske mejnike in spomenike širši javnosti). Ena od zanimivosti, ki povezuje dva od devetih partnerjev, Andovce in Apače, je prav ime Triglav. Ne le, da imamo v Sloveniji najvišjo goro z imenom Triglav, temveč se Triglav imenuje tudi eden od zaselkov v Apačah, v Andovcih v Porabju pa imajo že vrsto let postavljeno znamenje z imenom »Mali Triglav«.

Escape – pobeg, katerega vodilna partnerica je Občina Apače, je eden največjih (vsebinsko in površinsko) projektov, ki se v obdobju 2014–2020 izvajajo v okviru programa sodelovanja Interreg V- A Slovenija - Madžarska. Skupna vrednost projekta, ki bo trajal dve leti, je čez 966 tisoč evrov, od tega bo višina sofinanciranja iz evropskih virov čez 820 tisoč evrov. Osnovni cilj projekta, katerega priprave so trajale dobri dve leti, je privabiti čim več turistov v sodelujoče kraje in občine ter na osnovi zgodovinskih dejstev in s poudarjanjem strpnosti pripraviti zanimive programe.

Tako se bo v vsaki partnerski občini dogajalo kaj zanimivega (ukvarjali se bodo s temami, kot so zgodovina vere, šolstvo, izseljenstvo, čarovništvo), na drugi strani meje, na Madžarskem, pa bo omogočen virtualni pobeg v preteklost ali doživljajski odklop (»pobeg v zelenilo«) v najbolj neokrnjenem delu naravnega parka ter vključena obnova sto let stare kinodvorane in samostana, ki mu želijo vrniti odtujeno opremo. Da bi bilo ponujeno tudi ustrezno predstavljeno, bodo usposabljali promotorje, kajti na celotnem območju bo označenih kar 80 zanimivih točk, ponudba pa bo urejena po sistemu tematskih paketov.

Še več gostov z druge strani meje

Med sodelujočimi je eno najbolj aktivnih društev porabskih Slovencev. Predsednik KTD Andovci Karel Holec je njihovo delo tako predstavil: »Društvo smo ustanovili leta 2008 z namenom aktivno sodelovati pri ohranjanju slovenskega maternega jezika in pri širjenju kulture porabskih Slovencev v širši javnosti. Sedež društva je v obnovljeni stari kmečki hiši, kjer je na dvorišču postavljena maketa Triglava kot simbola slovenstva, mi mu rečemo Mali Triglav.« V hiši je, dodaj, tudi skromen muzej s predstavitvijo življenja ljudi v Porabju. Organizirajo številne prireditve za različne generacije, ki se jih udeleži

veliko obiskovalcev – Slovenski dan, pohod, kresovanje. »Ohranjanje maternega jezika pa bo v prihodnje uspešno le z večjim vključevanjem mladih, pri tem pa nam bo v veliko pomoč prav sodelovanje v projektu Escape. Zato bomo že uveljavljenim prireditvam v prihodnje dodali nekaj novih vsebin. Ena takih bo 'vražja pot', to bo nočni pohod v gozdu, na katerem se bodo pohodniki srečali z različnimi podobami ljudskega verovanja.«

Gostitelj prve konference projekta Escape Danilo Steyer vidi v mednarodnem sodelovanju veliko priložnost tako za občino kot tudi za njihovo hišo Posestvo Steyer v Plitvici: »Naše posestvo že sedaj obiskuje tudi veliko Madžarov, zato upamo, da bo teh gostov v prihodnje vse več in da bomo vsi skupaj naš turizem potegnili z mrtve točke, pa da bomo naše ljudi popeljali v druge kraje in privabili ljudi od drugod tudi k nam. V našo vinsko hišo zahajajo sicer bolj vinoljubi, lahko pa jim ponudimo še kaj več, saj imata kraj Plitvica in domačija bogato zgodovino, imamo tudi urejeno kovaško sobo.«

- **Povpraševanje preselego razpis. Majda Horvat. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 23, 8. junija 2017, str. 6**

Finančna podpora madžarske vlade

Največ vlog je bilo za sklop kmetijstva, večinoma za nakup kmetijskih strojev, mehanizacije in priključkov

Na razpis za ohranjanje in spodbujanje podjetniške iniciative ter gospodarskega razvoja na območju, kjer živijo pripadniki madžarske narodnosti, je prispelo 165 vlog, prijavitelji pa so skupno prijavi naložbe v višini 1.659.161 evrov. Največ vlog je bilo za sklop kmetijstva, in sicer 102 prijavi v skupnem znesku 966.134 evrov. V podjetniškem sklopu so mikro in mala podjetja oddala 53 vlog in prijavila projekte v višini 543.261 evrov, najmanj ali samo deset prijavi pa se je nanašalo na tretji sklop, turizem, v skupni vrednosti 149.775 evrov.

Jožef Horvath, v. d. direktorja Zavoda za regionalni razvoj madžarske narodnosti Profutura, ki je bil ustanovljen z namenom izvedbe projekta finančne pomoči madžarske vlade na območju, kjer živi manjšina, je ugotovil, da je razpis v celoti uspel. Zaprošena sredstva so presešla razpisno vrednost 1,5 milijona evrov, kar pomeni, da je s tem nastala med projekti konkurenčnost. V Profuturi so že dan po izteku razpisa, ki je bil objavljen 1. maja in se je končal v sredo, 31. maja, pregledali dve tretjini vlog v smislu preverjanja potrebnih dopolnitev in pri tem ugotovili, da bodo te potrebne za približno deset odstotkov vlog. Več kot dve tretjini vlog je namreč prispelo v zadnjih dveh dneh in pri teh so tudi opazili največ napak. Večina vlog za kmetijstvo se nanaša na nakup osnovnih sredstev, torej kmetijske mehanizacije, strojev in priključkov. Podjetniki, ki so pokazali veliko zanimanje za razpis, so se potem nanj prijavili v bistveno manjšem številu, kar si odgovorni za izvedbo razpisa razlagajo s čakanjem na nov razpis, na katerega se bo mogoče prijavljati s projekti večjih vrednosti, manjše število prijavi za naložbe v turistično dejavnost pa z razpisnim pogojem, da mora prijavitelj dejavnost opravljati najmanj leto dni.

»Zelo hitro bomo skušali organizirati tudi evalvacijo vlog s strokovnimi delavci – dva bosta naša, dva pa bo predlagala madžarska stran –, ki bodo po vnaprej določenem točkovnem sistemu in glede na razpisne pogoje obravnavali vsako vlogo, nato pa bomo nadaljevali postopke z obveščanjem,« je pojasnil Jožef Horvath. Zadnji rok za obveščanje prijaviteljev je 31. avgust in po opravljenem preverjanju prejemnika glede že prejetih državnih subvencij, kar bosta opravili tako slovenska kot madžarska stran, upravičenci denar lahko pričakujejo na svojem računu predvidoma sredi oktobra.

Vsaj polovica prijavi je prispela iz občin Hodoš, Šalovci in Moravske Toplice, kar je tudi ustrezno glede na število pripadnikov manjšine, ki živijo na teh območjih. »Če primerjamo število upravičencev do sredstev tega razpisa s tistim v drugih državah, kjer se je podoben razpis že izvajal, smo v Prekmurju že po prvem preseglu povprečje, ki je bilo doseženo v drugih regijah, kar je velika spodbuda za pripravo naslednjega razpisa,« je povedal Ferenc Horvath, predsednik Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti. Zahvalil se je vsem, ki so prispevali k takšnemu uspehu, razkril, da je na nedavnem srečanju s predsednikom madžarske vlade Viktorjem Orbanom že nakazal, da razpoložljiva sredstva ne bodo zadostovala. Madžarski predsednik mu je ponovno zagotovil, da se bo lahko, če bodo projekti dobri, okvirni znesek finančne pomoči madžarske vlade v višini 500 milijonov forintov povečal že letos, vsekakor pa v letu 2018.

Največ 75 odstotkov

Dodeljena pomoč po razpisu lahko znaša največ 75 odstotkov neto vrednosti nabavljenih sredstev oziroma naložbe, razliko pa mora zagotoviti prejemnik pomoči sam. Najvišji znesek za posamezno naložbo tako v kmetijstvu kot podjetništvu je 15 tisoč evrov in za turizem 20 tisoč evrov, sredstva razpisa pa se bodo lahko glede na interes vlagateljev prerazporejala med sklopi. Med pogoji razpisa je bilo tudi zahtevano znanje madžarskega jezika prijavitelja, ne pa tudi pripadnost madžarski narodnosti.

- **Vključujejo se vse generacije. J. G. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 23, 8. junija 2017, str. 20**

Predstavili ljubiteljsko kulturno ustvarjalnost v Lendavi

V Zvezo kulturnih društev Lendava je včlanjenih 66 društev iz sedmih občin in z različnih področij kulturne ustvarjalnosti

Medgeneracijsko sožitje med društvi je bil naslov prireditve, na kateri so se v organizaciji Zveze kulturnih društev (ZKD) Lendava v lendavski gledališki in koncertni dvorani devetič predstavila društva, ki so včlanjena v to zvezo. Prej so v avli dvorane odprli razstavo risb, ki so prispele na ustvarjalni natečaj z naslovom Studenci – vodnjaki.

V kulturnem programu se je najprej predstavila gledališka skupina Mladi Varašanci OŠ Turnišče s skečem Nevole.

Sledili so nastopi madžarskih ljudskih pevcev KD Trimlini, ritmične skupine KD Mostje - Banuta in madžarskih ljudskih pevcev KD Zarja Gaberje. Odrasla prekmurska folklorna skupina VDC Murska Sobota – Enote Lendava je zaplesala splet prekmurskih plesov, nastopile so še ljudske pevke KD Frana Saleškega Finžgarja Žižki, gledališka sekcija KD Zarja Gaberje pa je zaigrala skeč o natakaju. Pesmi o maju so zapeli ljudski pevci TKD Močvirski tulipan Radmožanci, madžarski ljudski pevci KD Petöfi Sandor Dolina pa venček madžarskih ljudskih pesmi. Večer ljubiteljske ustvarjalnosti so sklenili slovenski ljudski pevci in godci Gaberski mantraši in ljudski pevci KD Ferda Godine Bistrica. »Na območju sedmih občin, iz katerih se 66 društev povezuje v Zvezo kulturnih društev Lendava, sta zelo pestra kulturno dogajanje in ustvarjalnost. Ob lendavski so to še občine Turnišče, Velika Polana, Dobrovnik, Črenšovci, Kobilje in Odranci,« je povedala predsednica ZKD Lendava Danijela Hozjan. V občinah in vaseh so ljubiteljska društva, v katerih so folklorne, rokodelske, plesne, gledališke in druge skupine. V zadnjih desetletjih so v društvi veliko naredili tudi za ohranjanje kulturne dediščine. »Vanje se vključujejo vse generacije, od mladih do upokojencev. Zato je tudi naslov naše prireditve Medgeneracijsko sožitje med društvi. Ponekod si

sicer želijo, da bi se vključevalo več mladih. Kulturnim aktivnostim posvečajo veliko prostega časa. Po drugi strani pa se s tem izraža ljubezen do kulture in tradicije, ki jo v naših društvih ohranjajo generacije in se prenaša na mlajše rodove. Res pa je, da društva ne dobijo za svoje aktivnosti toliko denarja, kot so ga dobila nekoč.« Veliko jim pomenijo druženje in prijateljstva, ki se ob tem stkejo. Želijo pa si na svojem področju napredovati, za kar potrebujejo kakovostne mentorje in izobraževanje.

- **Kotlovina in vojnički grah, pa tudi langaš. Jože Gabor. Vestnik, Murska Sobota, leto LXIX, št. 23, 8. junija 2017, str. 32**

Medžimurski sejem v Petišovcih

Krepijo sodelovanje med Pomurjem in Medžimurjem ter Slovenijo in Hrvaško

Hrvaško kulturno društvo (HKD) Pomurje je pri baru Lero v Petišovcih organiziralo Medžimurski sejem po zgledu prireditve v Čakovcu, ki jo radi obišejo tudi Pomurci. Prireditve je bila na dvorišču družine Rob, ki je bila soorganizatorica in je včlanjena v HKD Pomurje. V živi kuhinji so pred obiskovalci pripravljali tradicionalne hrvaške, slovenske in madžarske jedi, kot so kotlovina, vojnički grah, sejemske klobase, langaš in drugo. Na voljo so bila tudi lokalna vina, lendavski brizganec in drugi napitki. Na stojnicah so ponujali domače dobrote in izdelke ljudskih obrtnikov. Nastopili so medžimurski tamburaši – Tamburaška skupina Tambura – in tamburaši HKD Pomurje. S svojimi starodobnimi traktorji in avtomobili so se predstavili člani Oldtimer kluba Medžimurje Čakovec.

Pokroviteljica prireditve je bila Medžimurska županija, obiskovalce pa sta nagovorila župan mesta Mursko Središče Dražen Srpak ter vodja za gospodarstvo in evropsko integracijo Medžimurske županije Darko Radanović. Zavzela sta se, da bi na prihodnjih sejmih vključili še več turističnih organizacij in zvez iz Medžimurja. Predsednik Turistične zveze Lendava vabi Janez Somi pa je Medžimurski sejem pohvalil kot nov turistični produkt v lendavski občini.

Sejem je, kot je povedal predsednik Hrvaškega kulturnega društva Pomurje Djanino Kutnjak, pilotski projekt aktivnosti in dodatne vsebine društva na področju turizma in kulture, ki jih želijo izvajati v prihodnje. Zato se bodo tudi prijavili na mednarodni razpis za pridobitev denarja, s katerim bi razširili Hrvaški dom v Lendavi z ureditvijo sosednjih prostorov, v katerih bi bil Hrvaški kulturno-turistični center. »S tem bi še okrepili naše prizadevanje, da smo most med Pomurjem in Medžimurjem ter Slovenijo in Hrvaško.«

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **Vajnin (Ropoš) Miška daubo odlikovanje Pro cultura minoritatum hungariae. Uredništvo novin Porabja. Porabje, Monošter, 8. junija 2017 - Leto XXVII, št. 23, str. 2**

29. majuša so v zidini Pesti Vigadó prejkdali odlikovanja PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE (Za kulturo manjšin na Madžarskom). Odlikovanja sta v imeni Ministrstva za človeške vire (EMMI) prejkdala državni sekretar za verska pa narodnostna pitanja ino civilno družbo Miklós Soltész pa državni podsekretar za narodnostna pitanja Attila Fülöp. Odlikovanje PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE” leko dobi takšna peršona ali organizacija, stera vcusliši k eni od 13 narodnosti, stere so z zakonom priznane na Vogrskom, pa so delale ali delajo za ohranjanje, razvijanje jezikovne pa kulturne erbe narodnosti na Vogrskom. S svojim delom pomagajo tau tő, ka narodi, steri se živejo v Karpatskoj kotlini, poštvlejo, v miri živejo. (Povejmo delajo na področji kulture, v medijaj so umetniki, dapa nej profesionalni, so mecen, s pejneci pomagajo narodnostno kulturo).

Med Slovenci na Vogrskom je letos tau odlikovanje daubo Vajnin Miška (Ropos Mihály) zavolo njegovoga izjemnoga dela na področju kulture in javnoga izobraževanja.

S svojimi kejpi je palajfli 60 lejt dokumentiro življenje lidi v slovenski vasnicaj po Porabji. Štorije, stere so se z njim zgodile ali stere „vidimo” na njegvi kejpaj, rad pripovejda v našoj domanjoj slovenskoj rejči, s tejm pripomore, ka se ohrani, gorostane naša kulturna erba pa porabski slovenski guč. (A Magyarországon élő szlovén nemzetiségi közösség kitüntetettje Ropos Mihály, aki a nemzetiségi közművelődés és kultúra területén végzett kimagasló tevékenysége tevékenysége elismeréseként kapta a díjat. Ropos Mihály „fotókrónikás” közel 60 éve fotóin keresztül dokumentálja a Rába-vidéki szlovén falvak lakosságának életét. A fotókhoz kapcsolódó történeteket szlovén anyanyelvén osztja meg a özönséggel, életművével jelentősen hozzájárul a magyarországszlovének anyanyelvű kulturális örökségének megőrzéséhez.) Miška bači so si zaslužili tau odlikovanje, nej samo zatok, ka so s svojim hobinom dosta taši momentov ohranili, steri bi se ovak zgibili, liki zatok tő, ka se njim nigdar ne vnauža pripovejdati o tom v žmanoj domanjoj rejči, pa leko je tau samo en človek ali puna dvorana. Za odlikovanje njim gratulejramo, želejmo njim dosta zdravja pa veseldja.

- **Druženje v vrtcu Brezovci. Zapisala: vzgojiteljica asistentka Andreja Serdt Maučec. Porabje, Monošter, 8. junija 2017 - Leto XXVII, št. 23, str. 4**

Otroci in vzgojiteljice iz vrtca Števanovci smo v petek 26. maja obiskali Vrtec Brezovci v Sloveniji. Vsakoletna srečanja s tem vrtcem potekajo že od leta 2000 in so tako postala lepa priložnost za druženje s slovenskimi otroki in vzgojiteljicami. Vrtec Brezovci je del vrtca Puconci, ki je sestavljen iz skupno petih oddelkov. Tudi tokrat so se srečanja v vrtcu Brezovci udeležili tudi otroci in vzgojiteljice iz preostalih oddelkov vrtca Puconci. Namen srečanja je bil medsebojno spoznavanje in druženje otrok. Za program in izvedbo le-tega so poskrbeli dijaki 3. letnika Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer, smer predšolska vzgoja. Za otroke so pripravili igrice Ajda in Klas. Vsak otrok je za ogled predstave prejel tudi vstopnico. Po ogledu zanimive predstave so sledile posamezne delavnice, kot so: športna, plesna, matematična, kemijska in več likovnih (izdelovanje ribic, metuljev, risanje s kredami na asfalt...) Ob sproščeni zabavi na varnem in dobro opremljenem igrišču ob vrtcu so se otroci lahko družili in se spoznavali. Skupaj smo preživeli lep in pester dan s številnimi dejavnostmi, rajanjem in igrami na prostem, na koncu pa smo se še okrepčali s kosilom.

- **Nagradili učence in učitelje. M.S. Porabje, Monošter, 8. junija 2017 - Leto XXVII, št. 23, str. 4**

31. maja so v Budimpešti podelili nagrade najboljšim narodnostnim učencem in njihovim učiteljem, ki so se izkazali na Državnem tekmovanju narodnostnih otrok v predmetih materni jezik in spoznavanje lastne narodnosti. Nagrajene učence

in učiteljce sta pozdravila dr. Richárd Tarnai, vladni pooblaščenec vladnega urada peštanske županije in namestnik predsednika zavoda za šolstvo Sándor Brassói.

Narodnostne kulture s svojo raznolikostjo dajejo učencem dodatno znanje, posebej tistim, ki so se izkazali v ohranjanju lastnega jezika in kulture, je izpostavil vladni pooblaščenec Tarnai.

Namestnik predsednika zavoda za šolstvo je poudaril, da namenja zavod posebno pozornost vzgoji nadarjenih otrok, v ta sklop spadajo tudi tekmovanja učencev, pripadnikov raznih narodnosti, kajti ohranjanje narodnostnih vrednot – jezika in kulture – bo odvisno prav od njih.

Tekmovanja v raznih učnih predmetih za narodnostne učence je razpisalo Ministrstvo za človeške vire. Pri predmetu narodnostni jezik in literatura sta bili dve kategoriji, v prvi kategoriji so tekmovali učenci, ki se udeležujejo pouka materinščine kot učnega predmeta ali kot dopolnilnega predmeta, v drugi kategoriji so bili učenci dvojezičnih šol in šol, na katerih je narodnostna materinščina učni jezik. Pri predmetu Spoznavanje lastnega naroda (v našem primeru Spoznavanje slovenstva) je bila le ena kategorija. Tekmovanja iz narodnostnega jezika in književnosti so se udeležili pripadniki sedmih narodnosti, Hrvati, Srbi, Nemci, Romuni, Grki, Slovaki in Slovenci, v drugem predmetu, Spoznavanje lastnega naroda, so tekmovali tudi Romi.

V tem šolskem letu je bilo 17 raznih tekmovanj za narodnostne učence, ki se jih je udeležilo več kot tisoč učencev iz vse države. Podelitev nagrad je popestril kulturni program narodnostnih učencev.

- **Podiranje mlaja v Sakalovcih. Lilla Fasching. Porabje, Monošter, 8. junija 2017 - Leto XXVII, št. 23, str. 5**

Mlaj, ki je bil postavljen 30. aprila na sredi Sakalovcev, je bilo treba konec maja tudi podreti. Podiranje mlaja ni brez plesa, zato smo pripravili kratek kulturni program, nato pa še zabavo.

V soboto, 27. maja popoldne, smo se zbrali pri gasilskem domu, da bi skupaj podrli mlaj, ki ga je postavila Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci s pomočjo prostovoljnih gasilcev, članov Folklorne skupine ZSM Sakalovci in nogometašev.

V kulturnem programu so nastopili mladi plesalci, ki so plesali moderni ples, in FS ZSM Sakalovci. Zadnja je zaplesala splet porabskih plesov, na koncu pa so plesalci povabili vaščane na plesišče in so skupaj plesali okoli mlaja. Potem so se fantje in moški lotili podiranja mlaja. Na koncu smo vsi jedli golaž in smo se počutili lepo ob poslušanju slovenskih in madžarskih pesmi.

- **Slike, ki še vedno dihajo in živijo. Ernest Ružič. Porabje, Monošter, 8. junija 2017 - Leto XXVII, št. 23, str. 7**

Galerija Murska Sobota

»Bal sem se razstave, po ogledu pa z zadovoljstvom ugotavljam, da moje in naše slike dihajo in živijo,« je po ogledu predstavljenih del na aktualni razstavi v soboški Galeriji povedal eden izmed članov likovne skupine DHLM, ki so jo sestavljali akademski slikarji Ladislav Danč, Štefan Hauko, Lojze Logar in Franc Mesarič. Vsi štirje umetniki (živa sta Štefan Hauko in Franc Mesarič) so se po prvi skupni razstavi leta 1970 uveljavili v domačem in mednarodnem kulturnem prostoru, bili deležni številnih pohval in priznanj za svoje delo. Hkrati so prva generacija iz Prekmurja izvirajočih likovnih umetnikov, ki so študirali na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in ne več v Budimpešti in Zagrebu. Sočasno se v Murski Soboti s pregledno razstavo Slike predstavlja akademski slikar Dare Birsa.

Skupina DHLM ni imela skupnega programa, kar se vidi tudi na razstavi del, ki so iz galerijske stalne zbirke. Kot ocenjuje dr. Robert Inhof, »opazimo izraze ekspresivne figuralike (Ladislav Danč), fantastičnega slikarstva (Štefan Hauko), pop arta (Lojze Logar) in fotorealizma (Franc Mesarič)«. To so stilni izrazi, ki so prišli k nam z Zahoda skorajda sočasno ali z manjšim zamikom. »Zanimivo«, tako Robert Inhof, »pa je, da pri tem najpogosteje ni šlo za neposredne uvoze, temveč povsem spontana odkritja. Stili, ki so se uveljavili v likovnih metropolah, so dobili svojo vzporednico v majhnem prekmurkem mestu.«

Skupina DHLM je začela iskati svoje likovne izvore in vzore v svetovnem modernizmu. Vsi štirje umetniki so sicer na različne načine govorili o istem, o eksistencialni stiski človeka, vendar ta stiska ni bila ne formalno, ne vsebinsko lokalno obarvana, marveč je bila in ostala univerzalna. Člani skupine z inovativnostjo, modernostjo in osebnim pogumom predstavljajo začetek resnega likovnega udejstvovanja v Prekmurju in so »omogočili nekaj, čemur se reče likovna tradicija, katero so prav tako izvirno in uspešno nadaljevali akademsko šolani likovni umetniki, ki so delovali po delovanju skupin DHLM, tako da je slikar Marko Jakše pred leti zelo pronicljivo zapisal: »Smrtna skušnja je ta, ki dela prekmurske umetnike tako izvrstne v svoji turobnosti. So zvesti, trmasti in neoporečni.«

Kljub letom, kmalu bodo dela stara petdeset let, niso izgubila svežine, namena in pomena.

Kustosinja Irma Brodnjak pa je predstavila pregledno razstavo Daret Birse - Slike. »Pričujoča razstava je v kronološkem pogledu nadaljevanje njegove samostojne razstave iz leta 2007 v naši galeriji. Izbor razstavljenih del opozarja na Birsovo večsmerno raziskovanje, saj se je ob pregledu del izluščilo več formalno in tematsko raznolikih serij in ciklov.«

Po vsebinski plati so razstavljene slike Daret Birse (akademskega grafika, slikarja, oblikovalca, ilustratorja in pedagoga) pomenljiv dokument družbe, v kateri živimo, in gledalca s tem, ko ga potiskamo čez meje udobja in vsečnega, spodbujajo k premisleku.

- **Tekmovanje prostovoljnih gasilcev na Dolnjem Seniku. L.R. Horváth. Porabje, Monošter, 8. junija 2017 - Leto XXVII, št. 23, str. 12**

27. maja se je na nogometnem igrišču na Dolnjem Seniku pomerilo osem prostovoljnih gasilskih društev. V sestavljanju male motorne brizgalne so zmagali dolnjeseeniški gasilci. Gasilsko društvo iz vasi Egyházásrádóc se je veselilo dveh zmag, tako njihova ženska kot tudi mladinska ekipa je zasedla prvo mesto sestavljanju male motorne brizgalne. V štafetnem teku 7x 55 m so zmagali člani prostovoljnega gasilskega društva iz Petrovega sela (Szentpéterfa), ki je letos praznovalo 120. obletnico ustanovitve. Po tekmovanju so domačini pogostili vse ekipe s fižolovim golažem.

Mladina

- Motijo jih begunci, ljudje : neskončna pogajanja med notranjim ministrstvom in lokalnim prebivalstvom o usodi beguncev /Peter Petrovčič. – št. 23, 09.06.2017, str. 7
- Cenzura v Mariboru : zakaj so umaknili razstavo o sirskih Kurdi? /Marjan Horvat. – št. 23, 09.06.2017, str. 11
- »Prišlo je do natolcevanja« : Jože Pirjevec, zgodovinar : Dr. Jože Pirjevec odgovarja na očitke, da naj bi italijanski obveščevalni agenciji ovajal zamejske Slovence /Jure Trampuš. – št. 23, 09.06.2017, str. 26-27
- Vojna napoved planetu Donald Trump najbolj uživa v vojnih napovedih, v tem, da ruši red, kviri igro in moti status quo /Marcel Štefančič. – št. 23, 09.06.2017, str. 36-39

Reporter

- Pred terorizmom nas ljubezen, toleranca in sobivanje ne bodo rešili : Boštjan Perne, varnostni strokovnjak / Jože Biščak. – št. 24, 12.06.2017, str. 28-34
- Satani spuščeni z verige /Drago Karl Ocvirk. – št. 24, 12.06.2017, str. 35
- Dvojni umor kočevskih žrtev Nenad Glucks. – št. 24, 12.06.2017, str. 36-38
- Za Mitjo Ribičiča so bili poveljni poboji ekološki problem Jože Biščak. – št. 24, 12.06. 2017, str. 40-43

Periodične publikacije – kazala

- **Europa Ethnica, Zeitschrift für Minderheitenfragen, 1/2 2017**
<http://www.europaethnica.at/home>